

УДК 711.4-168

Воронкова Є.М.,
Національний авіаційний університет, м. Київ,
д. арх., професор Ковальський Л.М.,
Київського національного університету будівництва і архітектури

АНЛІЗ ПРОСТОРОВОЇ СТРУКТУРИ ВУЛИЦІ ВОРОВСЬКОГО М. КИЄВА НА ОСНОВІ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ УМОВ ВІЗУАЛЬНОГО СПРИЙНЯТТЯ

Розглянуто існуючий стан просторової структури вулиці Воровського в м. Києві з метою підготовки пропозицій щодо її оптимізації з урахуванням факторів, які впливають на візуальне сприйняття міського середовища.

Ключові слова: міське середовище, візуальне сприйняття, просторова структура міста.

Тенденція динамічного розвитку сучасних міст з кожним роком стає все стійкіше і ставить перед архітекторами великих міст завдання пристосування існуючих середовищних просторів вулиць до сучасних умов.

Створення міста є природним процесом для кожної культурної нації та кожної епохи. Але сучасні великі міста, в переважній більшості мають сильно розвинену інфраструктуру і створюють часом неприйнятні умови для мешканців. Оскільки місто - це складова частина цивілізації, її неодмінний атрибут і своєрідний щабель розвитку, то необхідно знаходити рішення для приведення міського середовища у відповідність до потреб та вимог сучасного життя, прагнучи того, щоб людина в умовах міського простору відчувала себе комфортно.

Сучасне місто потребує відновлення просторової свободи для транспорту і пішоходів, для житлових кварталів та промислових зон. В даний час ми повинні розглядати питання реконструкції середовищного простору вулиці, як найважливішого структурного елементу міста. Місцями активізації реконструктивних заходів, як правило, стають вулиці центральної частини міст. І архітектор, повинен знайти оптимальне рішення, що задовольняє всі запити.

Метою дослідження було вивчення існуючого стану просторової структури вулиці Воровського в м. Києві з метою підготовки пропозицій щодо її оптимізації з урахуванням факторів, які впливають на візуальне сприйняття міського середовища.

Робота проводилась відповідно до схеми систематизації умов візуального сприйняття міського середовища (рис.1) і була побудована на використанні даних натурних досліджень (фотофіксація); історичних матеріалів (фотографії і

текстові матеріали); матеріалів, раніше виконаних проектів (проекти реконструкції окремих будівель і нового будівництва, проекти перспективного будівництва); матеріалів методичного характеру.

ФАКТОРИ ВІЗУАЛЬНОГО СПРИЙНЯТТЯ	ЗАСОБИ ДОСЯГНЕННЯ АРХІТЕКТУРНОЇ ВИРАЗНОСТІ	ФАКТОРИ ОБУМОВЛЕНІ ОСОБЛИВОСТЯМИ АРХІТЕКТУРНОГО ОБ'ЄКТА	КОМПОЗИЦІЙНІ ТА ХУДОЖНІ ЗАСОБИ
			ОБ'ЄКТИВНІ ВЛАСТИВОСТІ АРХІТЕКТУРНО- ПРОСТОРОВОЇ ФОРМИ
			ПРОСТОРОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВИДОВОГО КАДРУ
		СИЛУЕТ ЗАБУДОВИ (Обрис міста)	ЧЕРГУВАННЯ АРХІТЕКТУРНИХ ОБ'ЄКТІВ І ПРОСТОРОВИХ ІНТЕРВАЛІВ МІЖ НИМИ
			ПРИНЦИПИ СИСТЕМНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИСОТНИХ ДОМІНАНТ
			ВИСОТНІ ДОМІНАНТИ, (ВИДОВІ КРАПКИ)
	ОРИЕНТУЮЧА ВЛАСТИВІСТЬ	ПАНОРАМА РАЙОНУ І ЗАКРІПЛЕНІ В ПАМ'ЯТІ МАРШРУТИ	
		АРХІТЕКТУРНИЙ АКЦЕНТ	
		МІКРОКЛІМАТ	
	ПРИРОДНО-КЛІМАТИЧНІ УМОВИ	ЛАНДШАФТ	
	ФАКТОРИ СУБ'ЄКТА СПРИЙНЯТТЯ	ОБ'ЄКТИВНІ ФАКТОРИ	
		СУБ'ЄКТИВНІ ФАКТОРИ	
	ФОРМУВАННЯ ВИДОВОГО КАДРУ	ТРАСА СПРИЙНЯТТЯ В РУСІ	
		ЧАС СПРИЙНЯТТЯ В РУСІ	
		ЗОНА СПРИЙНЯТТЯ	
ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНІ І ЕСТЕТИЧНІ УМОВИ	ХУДОЖНЬО- ОБРАЗНІ		
	ЕСТЕТИЧНІ		

Рис.1. Схема систематизації факторів візуального сприйняття міського середовища.

Композиційні та художні засоби досягнення архітектурної виразності.

В ході докладного аналізу були визначені особливості умов і факторів досягнення архітектурної виразності містобудівного середовища вул. Воровського.

Архітектурні умови цієї ділянки вулиці характеризуються закономірним співвідношенням будівель, відповідністю масштабів споруд і людини, візуальною рівновагою між елементами забудови, відсутністю закономірного чергування однакових чи однохарактерних елементів, ритму, точним повторенням форм і інтервалів між ними, відсутністю різких контрастів і чітко вираженої асиметрії.

Споруди вирізняються за стилем і часом будівництва. Інтенсивна забудова вулиці почалася у 80-90-ті роки ХІХ століття. Будинки ХІХ – ХХ ст. на вулиці Воровського споруджено у різних стилях : конструктивізму, ампіру, функціоналізму, класицизму, пізнього ренесансу, неокласицизму, постконструктивізму, псевдоросійського стилю.

Перманентні об'ємно-просторові особливості забудови вулиці Воровського характеризуються просторовим моделюванням площин з використанням активного профілювання фасадів за допомогою фасадно-просторових елементів - еркерів, лоджій, балконів, об'ємних елементів декору, що не мають рівномірного ритму, площини набувають просторових якостей.

Об'єктивні властивості архітектурно-просторової форми.

Архітектурно-просторова форма характеризується насиченістю заповнення простору - щільною забудовою. При цьому переважають лінійні статичні форми, спостерігається відсутність видимої розчленованості між забудовою (сприймається як одне ціле). Разом з тим дві новобудови №11б, №21 виділяються із існуючої забудови, створюють різкий контраст, виділяється за співвідношенням від загальної видимої забудови величиною (у даному випадку має більшу етажність), являються висотними домінантами та динамічними формами, що збагачують композиційне рішення району та вносять дисонанс у спокій композиції. Загалом спостерігається пригнічена колірна гамма, побудована на нюансах теплих, природних відтінків, яка прослідковується на малоповерховій забудові і нереставрованих пам'ятниках архітектури. Кольорова гамма більш сучасної архітектури (80-90-ті роки ХІХ століття) менш різноманітна, здебільшого нефарбований сірий бетон.

Просторові характеристики видового кадру.

За рівнем сприйняття, зумовленим зростом людини, забудова сприймається чітко та цілісно. Оскільки швидкість зміни кадрів залежить від просторового розташування архітектурних об'ємів чи швидкості руху глядача, в

даному випадку швидкість мала з причини зміни рельєфу (початку підйому вгору).

Стосовно плановості видових кадрів, у зв'язку з відсутністю дистанції сприйняття на відрізку від перехрестя вул. Златоустівської до перехрестя з пров. Чеховським, утруднюється сприйняття фасадів пам'ятників архітектури та забудови в цілому.

Силует забудови (обрис міста).

Історично сформований силует забудови в цілому спокійний та гармонійний. Одним з провідних принципів містобудівної композиції залишається перевірене століттями чергування емоційно яскравих, концентруючих в собі високі художні якості опорних вузлів, в даному випадку їх виконують пам'ятники архітектури з більш спокійними елементами забудови.

Парна сторона вул. Воровського, з причини історично сформованої містобудівної ситуації, виключає можливість створення просторової цілісності вулиці шляхом спорудження системи висотних домінант. За відсутністю вільних місць для сучасної забудови, розташування на вул. Воровського висотних домінант в різних функціонально-просторових зонах або на їх стиках неможливе, і не є стратегічним напрямком гармонізації вулиці для інтеграції простору в художнє ціле.

Однак, за принципами системної організації висотних домінант, для збереження сформованого силуету забудови, був використаний принцип наступності. У великих історичних містах нові форми впорядкованості висотних домінант повинні забезпечувати неминущу образно - культурну цінність. Прикладом є житловий комплекс за адресою Воровського, 36а, за проектом відомого київського архітектора Г. Хорхота. Сучасна будівля, відмічена Державною премією України в галузі архітектури, входить в масштаб історичної забудови і дає їй сучасну трактовку. Ця споруда входить в простір між існуючою забудовою і являє собою каскад з двох секцій від 9 до 16 поверхів, частково поставлений на "пілони" та оформлений двоповерховим арочним проїздом (проходом).

Орієнтуюча властивість.

Орієнтуючі властивості вул. Воровського, при відсутності яскраво виражених композиційно-архітектурних акцентів, базуються на наявності бульвару, що починається від Львівської площі, створюючи «парадну вхідну групу», чітко вираженому рельєфі у вигляді спуску і звуження простору при підході до площі Перемоги.

Природно-кліматичні умови.

Архітектурно-просторова ситуація вулиці характеризується достатніми відстанями між житловими будинками, з урахуванням їх поверховості, а також характеру орієнтації у просторі та взаєморозташування, що забезпечує відсутність проблем інсоляції. Також спостерігається збалансований вітровий режим та достатня провітрюваність завдяки ширині вулиці.

Головною особливістю є виділення суцільного озеленоного простору з обох боків вулиці. По парній стороні вулиці де-не-де зустрічаються дерева, здебільшого біля будинків №24, №22, №20, №18. Присутні насадження кущів біля будинку №36а. Починаючи від будинку №18/2 і до №2 на бульварі хаотично розташовані масові насадження дерев та кущів, які чергуються з лавками. Стан озеленення прийнятний.

На даний час благоустрій вулиці Воровського здійснено у неповному обсязі. Лише частина вулиці має організовані зупинки громадського транспорту, елементи благоустрою у вигляді лавок та облаштованих газонів.

Фактори суб'єкта сприйняття.

До суб'єктивних факторів сприйняття відносяться індивідуальні особливості зору та візуального сприйняття груп населення в залежності від віку, підготовки до сприйняття, способу життя.

На жаль ці фактори не враховані при благоустрої вулиці. На парній стороні вулиці, вздовж підйому, на шляху до бульвару відсутні буферні зони, які могли б бути облаштовані як місця відпочинку, зокрема для людей похилого віку. Також відсутнє використання художніх засобів створення «стимулів підйому», що можливо при використанні художніх і композиційних акцентів, які роблять рух цікавішим, як «розгортання картини» зорових елементів, що на психологічному рівні полегшує підйом.

Результати дослідження свідчать, що історично сформований силует забудови вул. Воровського, архітектурні пам'ятки XIX – XX ст., споруджені у різних стилях, інтимність відкритих просторів, в цілому спокійне та гармонійне середовище добре впливають на сприйняття мешканцями, і є цікавими для фахівців в галузях історії та архітектури та створюють сприятливі умови для туризму.

Ці результати можуть бути покладені в основу пропозицій щодо гармонізації існуючого стану просторової структури вулиці Воровського в м. Києві, з урахуванням умов візуального сприйняття та аналізу міського середовища.

Література

1. Гутнов А.Э. Эволюция градостроительства. — М.: Стройиздат, 1984.
2. Беляева Е.Л. Архитектурно-пространственная среда города как объект зрительного восприятия. М: Стройиздат, 1977. 125 с.
3. Степанов А.В., Иванова Т.И., Нечаев Н.Н.. Архитектура и психология: Учебное пособие для вузов. - М.: Стройиздат, 1993. - 295 с.
4. Карманова И. Визуальная среда современного города. Будмайстер. 2003. №13. С. 35-36.

Анотація

У статті розглянуто існуючий стан просторової структури вулиці Воровського в м. Києві з метою підготовки пропозицій щодо її оптимізації з урахуванням факторів, які впливають на візуальне сприйняття міського середовища.

Ключові слова: *міське середовище, візуальне сприйняття, просторова структура міста.*

Annotation

The paper considers the current state of the spatial structure of Thieves Street in Kiev to prepare proposals for its optimization with regard to the factors that affect the visual perception of the urban environment.